

Žiemos olimpinės žaidynės Lietuvos interneto dienraščiuose

Evelina Žičkevičiūtė – Ahmed

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto
Žurnalistikos bakalauro studijų programos komitetas
Bernardinų g. 11, LT-01124, Vilnius
El. paštas: evelina.zickeviciute@gmail.com

Santrauka. Straipsnis skirtas išanalizuoti, kaip didžiausi Lietuvos interneto naujienų dienraščiai pateikė pranešimus apie 2010 m. Sočio, 2014 m. Vankuverio ir 2018 m. Pjongčango žiemos olimpinės žaidynes. Nagrinėjamos sporto žurnalistikos skiltyse 2010–2018 m. pateiktos publikacijos žiemos olimpiinių žaidynių tema. Tyrimo duomenys rinkti 2021-aisiais. Tyrime naudoti 784 tekstai žiemos olimpiinių žaidynių tema (379 publikacijos paskelbtos interneto naujienų dienraščio Delfi.lt, 405 – naujienų portalo Lrytas.lt sporto skiltyse).

Rezultatai parodė, kad Delfi.lt ir Lrytas.lt publikacijų apie 2010–2018 m. žiemos olimpinės žaidynes šaltinis buvo agentūrų pranešimai ir daugiausia naudotas interviu žanras. Daugiausia publikuota tekstų apie Lietuvos, o ne užsienio sportininkus. Per visas trejas olimpines žaidynes Lrytas.lt publikavo daugiau autoriinių publikacijų nei Delfi.lt. Tai galėjo lemti, kad Lrytas.lt visose trejose olimpinėse žaidynėse akreditavo dirbti savo žurnalistus. Sporto žurnalistai, rašydami publikacijas apie Lietuvos sportininkus naudojo ekspresyviausias antraštes. Publikacijų

Straipsnis parengtas pagal baigiamąjį bakalauro darbą „Žiemos olimpiinių žaidynių pateikimas didžiausiuose interneto naujienų dienraščiuose 2010–2018 metais“ (2021). Mokslinio darbo vadovė: doc. dr. Jolanta Mažylė.

Received: 12/07/2021. Accepted: 03/01/2022

Copyright © 2021 Evelina Žičkevičiūtė – Ahmed. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence \(CC BY\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

antraštės apie šalies sportininkus nebuvo išsamios, neatskleidė jokios informacijos apie teksto turinį, jomis buvo manipuluojama skaitytoju. Delfi.lt ir Lrytas.lt daugiausia naudojo neigiamą toną savo autorinėse publikacijose.

Esminiai žodžiai: žiemos olimpinės žaidynės, olimpinės žaidynės, žaidynės, žiniasklaida, Lietuvos sportininkai, publikacijos, interneto dienraščiai.

Winter Olympic Games in Lithuanian Media

Summary. *The Winter Olympics Games is the most important sports event which is reported in Lithuanian media. There are no researches which would show how Lithuanian sports journalists publicate news about Winter Games. The first task is to find out the concept of media, the functions and tasks of media, genres and titles of media texts. The second task is to discuss the Winter Olympics and sports media functions. The third task is to elucidate the models of agenda setting and framing theories. The fourth is to perform quantitative and qualitative analysis of content research. In order to implement the first, second and third tasks, an analytical descriptive method is used. In order to implement the fourth, the methods of quantitative and qualitative analysis of the content are used. The results of the research examining the relationship between agencies and authorial publications in the online news dailies Delfi.lt and Lrytas.lt published the most agency news. Sports journalists used the most used the interview genre – 116 times. It turned out that sports journalists mostly published news about Lithuanians competing in the Olympics, rather than foreign athletes. It became clear that sports journalists, when writing publications about Lithuanian athletes used expressive headlines at the Winter Olympics. Analyzing the tone of the presentation of expressive headlines, it became clear that mostly used the negative tone in their authorial publications about Lithuanian athletes.*

Keywords: *olympics winter games, olympics games, olympics, media, Lithuanian publications, news websites.*

Įvadas

Mokslininkai ir medijų kritikai žiniasklaidą laiko „visuomenės veidrodžiu“ ir nepriklausomai nuo to, kokią teigiamą ar neigiamą prasmę tam suteikia, tai tik pabrėžia žiniasklaidos galią ir reikšmę (Browne,

1998). XXI a. pr. vieną didžiausią galią įgavo interneto žiniasklaida. Internetas buvo sutiktas kaip technologija, kuri suteikė naujas galimybes interaktyviai ir daugialypiškai pateikti informaciją visuomenei – naujienu pateikimo struktūra, kalba ir operatyvumas tapo kitoks.

2019 m. „Kantar“ bendrovės „Media Day“ tyrimų duomenimis, 46 proc. Lietuvos gyventojų daugiausia dienos laiko praleidžia naudodami internetą. Iš interneto turinio dalis tenka interneto naujienų dienraščiams – 19 proc. 2012 m. atlikti „Spinter tyrimai“ parodė, kad 45 proc. respondentų sužino ar ieško naujienų interneto žiniasklaidoje. Operatyviai naujienas pateikia ir interneto sporto žiniasklaida, kuomet kas ketverius metus vyksta svarbiausias žiemos renginys – olimpinės žaidynės. Tai itin plačiai aprašomas sporto renginys Lietuvos žiniasklaidoje.

Profesorius Philas A. Bersteninas atliko tyrimą, kuriame analizavo 1992 m. Barselonos olimpiinių žaidynių turinį žiniasklaidoje – kaip Didžiosios Britanijos ir Izraelio spauda aprašė didžiausią sporto renginį. Tyrimo išvados patvirtino, kad didelę įtaką pateikiant naujienas darė nacionalinis interesas – pagrindinis dėmesys sutelktas į savo šalies sportininkų pasirodymus. Tyrimų, analizuojančių Lietuvos sporto žurnalistų darbą žiemos olimpiinių žaidynių, iki šiol nėra atlikta.

Tyrimo metodologija

Tyrimo tikslas: išanalizuoti, kiek ir kaip interneto naujienų dienraščiai *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* pateikė informaciją apie 2010-2018 m. vykusias žiemos olimpinės žaidynės.

Naudojant kiekybinę turinio analizę siekiama nustatyti:

1. Agentūrų ir autorinių publikacijų kiekį;
2. Autorinių publikacijų žanrų kiekį;
3. Informacinių žanrų kiekį;
4. Publikacijų kiekį apie užsienio ir Lietuvos sportininkus.

Naudojant kiekybinę ir kokybinę turinio analizę siekiama nustatyti:

1. Ekspresyviųjų ir neutraliųjų antraščių kiekį;
2. Ekspresyviųjų antraščių išsamumą ir jų toną.

Tyrimo imtis: 784 publikacijos iš 2010-2018 m. vykusių žiemos olimpiinių žaidynių.

Rezultatų pristatymas

Publikacijų autorystė. Kiekybiniu tyrimu publikacijų autorystė buvo tiriama dviem aspektais: pagal žurnalisto vardo atskleidimą ir agentūrų tekstai.

Kiekviena redakcija sprendžia, akredituoti ar ne savo sporto žurnalistus žiemos olimpinėse žaidynėse. *Delfi.lt* nusprendė nesiųsti savo žurnalisto dirbti į 2010 m. Vankuverio žiemos olimpinės. *Lrytas.lt* akreditavo redakcijos sporto žurnalistus į visas trejas žiemos olimpinės 2010-2018 metais.

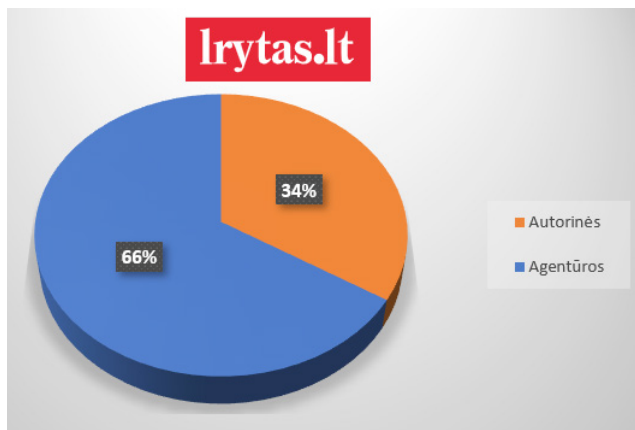
Pagrindinis šios tyrimo dalies tikslas yra **nustatyti agentūrų ir autorinių tekstų santykį ir išnagrinėti kaip kito šaltinio publikacijų skaičių**. Pasirinktas tyrimo objektas rodo, kad vienas svarbiausių interneto naujienų dienraščių uždavinių – informuoti visuomenę apie vyksiančias žiemos olimpinės žaidynes.

Į 2010 m. Vankuverio olimpiadą išvyko šeši Lietuvos sportininkai – keturi slidininkai, po vieną biatlonininką ir kalnų slidininką. Aukščiausią – 18 vietą – komandų sprinte užėmė Mantas Strolia ir Modestas Vaičiulis. Į Kanadą keliavo ne tik Lietuvos sportininkai, tačiau ir *Lrytas.lt* interneto naujienų dienraštyje dirbę sporto žurnalistai Rita Stankevičiūtė ir Remigijus Kazilionis.

2014 m. žiemos olimpinės žaidynės vyko Sočyje, Rusijoje. Į žaidynes vyko devyni Lietuvos sportininkai – šokių ant ledo pora, po du kalnų slidininkus, slidininkus ir biatlonininkus, čiuožėja trumpuoju taku. Aukščiausiai – į 16-ąją vietą – pakilo čiuožėja trumpuoju taku Agnė Sereikaitė. 2014 m. Rusijoje vykusiose žiemos olimpinėse žaidynėse dirbo *Delfi.lt* žurnalistas Marius Grinbergas ir *Lrytas.lt* žurnalistai Tautvydas Mikalajūnas ir Kęstas Rimkus.

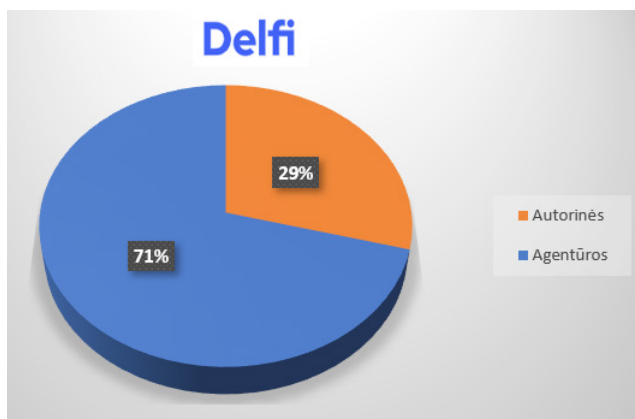
Lietuvai 2018 m. Pjongčange atstovavo devyni sportininkai – keturi biatlonininkai, po du slidininkus ir kalnų slidininkus. Geriausiai sekėsi T. Kaukėnui – 10 km sprinte užėmė 17-ąją, o 12,5 km persekiojimo

lenktyne – 13-ąją vietą. Pietų Korėjoje dirbo *Delfi.lt* žurnalistas M. Grinbergas ir *Lrytas.lt* – Martynas Suslavičius.

1 paveikslas. Publikacijų apie 2010–2018 m. žiemos olimpinės žaidynes pasiskirstymas Lrytas.lt

Šaltinis: sudaryta autorės

2 paveikslas. Publikacijų apie 2010-2018 m. žiemos olimpinės žaidynes pasiskirstymas Delfi.lt.

Šaltinis: sudaryta autorės

Nustatyta, kad Delfi.lt ir Lrytas.lt redakcijos daugiausia naudojami BNS ir ELTA naujienų agentūrų pateikiama informacija. Lrytas.lt taip pat publikavo užsienio agentūrų tekstus – Reuters ir AP.

Iš 2018 m. Pjongčango žaidynių Lrytas.lt publikavo daugiausia autorinių tekstų lyginant su 2010 m. Vankuverio ir 2014 m. Sočio žiemos žaidynėmis.

Per visas trejas olimpinės žaidynes – 2010-2018 m. Lrytas.lt publikavo daugiausia autorinių straipsnių – 77. Daugiausia autorinių tekstų Lrytas.lt publikavo apie 2018 m. žiemos olimpinės žaidynes – 31, Delfi.lt – iš 2014 m. Sočio žaidynių – 34. 2014 m. Rusijoje vykusios žiemos žaidynės sulaukė kur kas daugiau sporto žurnalistų dėmesio nei 2010 m. Vankuverio olimpiada. Tai galėjo lemti Lietuvos sportininkų rezultatai, taip pat geografinis artumas.

Autorinių publikacijų žanrai. Norint išanalizuoti interneto naujienų dienraščių Delfi.lt ir Lrytas.lt sporto žurnalistų darbo specifiką 2010-2018 m. žiemos olimpinė žaidynių metu, svarbu **autorines publikacijas išnagrinėti žanrinio aspektu.** Šio tyrimo dalies tikslas buvo nustatyti kokius žanrus **informacinius ar analitinius, kokias informacinių žanrų grupės rūšis** naudoja sporto žurnalistai rašydami publikacijas iš žiemos olimpinė žaidynių.

1 lentelė. Informacinių žanrų apie 2010-2018 m. žiemos olimpinės žaidynes pasiskirstymas Delfi.lt ir Lrytas.lt

Interneto naujienų dienraštis	Interviu	Reportažas	Žinutė	Iš viso
Delfi.lt	51	7	11	69
Lrytas.lt	53	8	6	67

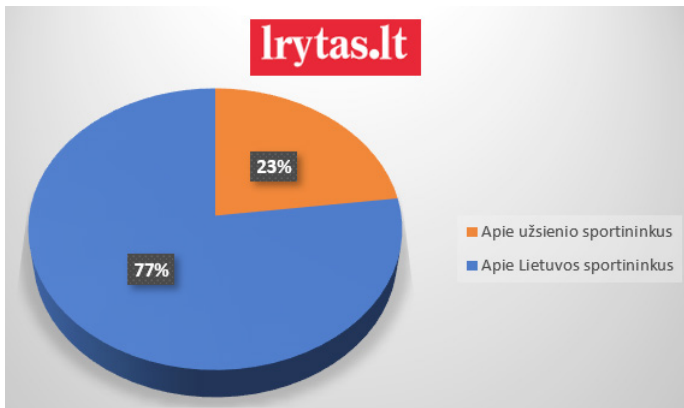
Šaltinis: sudaryta autorės

Nustatyta, kad Delfi.lt ir Lrytas.lt sporto žurnalistai daugiausia naudojo interviu žanrą – 116 kartų. 95 proc. šių interviu buvo su Lietuvos sportininkais ar delegacijos nariais, kurie tuo metu dirbo žiemos olimpinėse žaidynėse. Antrasis naudotas informacinis žanras – žinutė,

jų buvo 21. Dominavo išplėstinės žinutės, kuriose pateikiama ne tik svarbiausi ir visuomenę dominantys faktai bei detalės, tačiau ir paaiškinama, kodėl ir kaip tas įvykis, šiuo atveju sporto, įvyko: nurodomos priežastys, aplinkybės, pasekmės ir rezultatai. Vienu mažiau buvo publikuota reportažu – 20. Sporto žurnalistai publikuotuose reportažuose glaustai ir vaizdžiai perteikė informaciją skaitytojui, sukurdami „dalyvavimo efektą“. Sporto žurnalistai rečiau naudoja reportažo žanrą, nes dažniausiai jį papildo sportininko komentarais ar nuomonėmis, todėl reportažas tampa kitu žanru, pavyzdžiui, interviu.

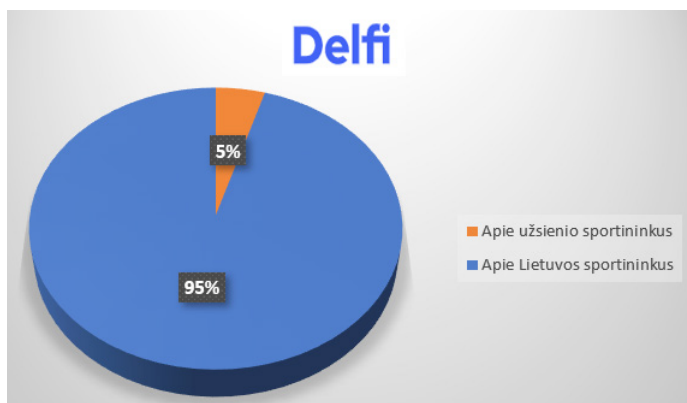
Autorinės publikacijos apie Lietuvos ir užsienio sportininkus. Šio kiekybinio tyrimo pjūvio tikslas yra teorinėje dalyje aprašyta **dienotvarkės teorija**, išsiaiškinti, **kam didžiausią dėmesį skyrė sporto žurnalistai** – Lietuvos ar užsienio sportininkams. Kiekybiniui tyrimui atlikti **pasirinktos tik autorinės sporto žurnalistų publikacijos**.

Iš 2010 m. Vankuverio žiemos olimpinių žaidynių, *Delfi.lt* publikavo 7 autorines naujienas apie Lietuvos sportininkus – 100 proc. *Delfi.lt* nepublikavo nė vienos autorinės naujienos apie užsienio sportininkus.

3 paveikslas. Autorinių publikacijų apie Lietuvos ir užsienio sportininkus 2010-2018 m. pasiskirstymas Lrytas.lt.

Šaltinis: sudaryta autorės

4 paveikslas. Autorinių publikacijų apie Lietuvos ir užsienio sportininkus 2010-2018 m. pasiskirstymas Delfi.lt.

Šaltinis: sudaryta autorės

Lietuvos sporto žurnalistai, dirbdami 2010-2018 m. žiemos olimpinėse žaidynėse daugiausia autorinių publikacijų rašė apie Lietuvos sportininkus (96 publikacijos). *Lrytas.lt* publikavo 55 autorines publikacijas apie Lietuvos atletus. Tai galėjo lemti, kad redakcija į visas trejas žaidynes akreditavo savo sporto žurnalistus. Nustatyta, kad žurnalistai dirbę žiemos žaidynėse naudojo dienotvarkės teoriją – daugiausia tekstų publikavo apie startuojančius lietuvius. Tokios publikacijos turėjo charakteristiką, sukonzentruotos ties tam tikru kampu, pavyzdžiui, atletų demonstruojamais rezultatais. Sporto žurnalistai skirdami daug laiko autorinėms publikacijoms apie Lietuvos sportininkų rezultatus, nurodė auditorijai kaip galvoti apie įvykį. Skaitytojai olimpinės žaidynės pradėjo laikyti svarbiomis. Žiniasklaida sukūrė ne tik savo, bet ir publikos (visuomenės) dienotvarkę žiemos olimpinių žaidynių metu.

„Lietuvos sportininkai niekada nerodydavo gerų rezultatų žiemos žaidynėse. Bet vis tiek norėdavosi parodyti, kaip jiems sekasi. Užsienio televizijose visada parodydavo tik lyderius, o **mes norėjome parodyti Lietuvos sportininkus, nes jie labiausiai domina lietuvišką auditoriją. LRT sporto žinių laidoje visada prioritetas buvo parodyti**

Lietuvos, o ne užsienio sportininkus“, –pasakojo sporto žurnalistė L. Janušonytė

Lietuvos sporto žurnalistai, dirbdami 2010-2018 m. žiemos olimpinėse žaidynėse daugiausia autorinių publikacijų rašė apie Lietuvos sportininkus (96 publikacijos). *Lrytas.lt* publikavo 55 autorines publikacijas apie Lietuvos atletus. Tai galėjo lemti, kad redakcija į visas trejas žaidynes akreditavo savo sporto žurnalistus.

Nustatyta, kad žurnalistai dirbę žiemos žaidynėse naudojo dienvartarkės teoriją – daugiausia tekstų publikavo apie startuojančius lietuvius. Tokios publikacijos turėjo charakteristiką, sukonzentruotos ties tam tikru kampu, pavyzdžiui, atletų demonstruojamais rezultatais. Sporto žurnalistai skirdami daug laiko autorinėms publikacijoms apie Lietuvos sportininkų rezultatus, nurodė auditorijai kaip galvoti apie įvykį. Skaitytojai olimpinės žaidynes pradėjo laikyti svarbiomis. Žiniasklaida sukūrė ne tik savo, bet ir publikos (visuomenės) dienvartarkę žiemos olimpinių žaidynių metu.

„2010 m. LRT turėjo teises transliuoti Vankuverio žiemos žaidynes, bet nusprendė, kad užteks tik tiek, kiek duos organizatoriai ir komentuosime viską iš Lietuvos. Į 2010 m. Vankuverio žaidynes išvykau tik aš – žurnalistė ir operatorius Stasys Petkus. Didžiausią dėmesį skyrėme Lietuvos sportininkams. Kartais startai būdavo visų vienu metu, tai stengdavomės pirmiausia pasikalbinti tą, kuris galimai parodys geresnį rezultatą. Tiesa, LRT žinių tarnyba dažnai nusprendavo, kad vienas, ar kitas reportažas netinkamas ir jo neišleisdavo į eterį“, – apie darbą 2010 m. Vankuverio žiemos žaidynėse pasakojo L. Janušonytė.

Publikacijų apie Lietuvos sportininkus antraštės. Kokybinio turinio analizės tikslas – **nustatyti autorinių publikacijų ekspresyviųjų ir neutraliųjų antraščių pasiskirstymą apie Lietuvos sportininkus, ekspresyviųjų antraščių išsamumą ir jų toną** *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* 2010-2018 m. žiemos olimpinių žaidynių metu.

Antraštė – pirmasis publikacijos pritraukimo elementas, kuris formuoja skaitytojo požiūrį į publikaciją. Tyrime **klasikinė-neutrali antraštė** apibrėžiama, kaip nominalinę funkciją atliekanti – pavadina

tekstą ir kartu jį apibūdina, jos glaudžiai susijusios su tekstu, turiniu ir idėja, taip pat skaitytojui nesukelia emocijos. **Ekspresyvios antraštės** atlieka ekspresinę funkciją – tai figūriškos ir vaizdinga leksika paremtos antraštės. Iš viso buvo analizuotos 44 antraštės.

Nustatyta tendencija, kad *Delfi.lt* kiekvienų olimpiinių žaidynių metu naudoja vis daugiau ekspresyvių antraščių. Tai galėjo lemti, kad į 2010 m. Vankuverio žaidynes, redakcija neakreditavo savo sporto žurnalistų. 2014 m. ir 2018 m. olimpinėse žaidynėse M. Grinbergas buvo akredituotas kaip *Delfi.lt* žurnalistas. Iš šių žaidynių didžiąją dalį ekspresyvių antraščių sudaro sportininkų citatos prieš ar po pasirodymo žaidynėse. M. Grinbergas, rašydamas antraštes naudojo metaforas ir frazeologizmus. Tokios stilistikos priemonės gali suklaidinti skaitytoją, pavyzdžiui: „Pragaru virtusiose komandų sprinto lenktynėse“, „Skiatlonas – lyg užkeiktas lietuviams“. Klasikinės-neutralios antraštės konstatavo faktą: „Sočio olimpiados uždaryme Lietuvos vėliavą neš A. Sereikaitė“. Sporto žurnalistas, rašydamas tekstus apie 2018 m. Pietų žiemos žaidynes nė karto nepanaudojo klasikinės-neutralios antraštės.

Nustatyta tendencija, kad *Lrytas.lt* klasikines-neutralias antraštes daugiausia naudojo rašydami apie 2014 m. Sočio žaidynes. Dauguma *Lrytas.lt* ekspresyviųjų antraščių – sportininkų citatos. Emocijoms atskleisti naudojami įvairūs frazeologizmai: „nupūtė V. Strolio šypseną“, „pulsavo emocijomis“, trasoje kritęs kankinosi“. Klasikinės-neutralios antraštės konstatavo faktus: „Lietuvos sportininkams Sočyje varžybas apsunkina aukštis“, „Komandų sprinto rungtyje M.Strolia ir M.Vaičiulis į finalą neprasibrovė“. M. Suslavičius nenaudojo klasikinių-neutraliųjų antraščių publikacijose apie 2018 m. žaidynes.

Lrytas.lt ir *Delfi.lt*, rašydami publikacijas apie Lietuvos sportininkus 2010-2018 m. žaidynėse naudojo ekspresyviausias antraštes. Žurnalistų pasirinkimą galėjo lemti, kad neutralios-klasikinės antraštės nėra tokio įtaigios, tokie tekstai nepritraukia auditorijos. Skaitytojas pasiduoda pirmojo akimirksnio sudarytam poveikiui ir tuo pasinaudoję žurnalistai kūrė manipuliacines antraštes. Jie retai naudojo klasikines-neutralias antraštes, stengėsi ir nevengė antraštėje hiperbolizuoti.

Svarbu yra išanalizuoti publikacijų antraščių išsamumą ir nustatyti, ar sporto žurnalistai savo straipsnio antraštė **ne tik informavo, bet reziūmavo publikaciją** (ar antraštė buvo glaudžiai susijusi su teksto tema ar idėja). Iš viso analizuota 18 ekspresyviųjų antraščių. Šio tyrimo pjūvyje lyginamos *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* ekspresyvios antraštės apie tą patį įvykį.

Delfi.lt ir *Lrytas.lt* sporto žurnalistai publikavo tekstus, kuriuose D. Rasimovičiūtė po nesėkmingo pasirodymo 2014 m. Sočio žaidynėse mažo apie karjeros pabaigą. *Delfi.lt* šią publikaciją pavadino: „D. Rasimovičiūtė apie galimą karjeros pabaigą: nenoriu apsispręsti spontaniškai“. Perskaitęs antraštę skaitytojas gali suprasti, kad atletė galvoja apie karjeros pabaigą. *Lrytas.lt* teksto antraštė skambėjo kitaip: „D. Rasimovičiūtė: „Dabar laukia apmąstymų laikotarpis“. Skaitytojui perskaičius pavadinimą turėtų kilti klausimas: „kodėl laukia apmąstymai?“, publikacijos antraštė „masina“ skaitytoją atsiversti tekstą. Tiek *Delfi.lt*, tiek *Lrytas.lt* naudojo sportininkės citatą, tačiau *Delfi.lt* savo teksto antraštė paaiškino apie ką bus tekstas – karjeros pabaigą.

Delfi.lt teksto antraštė apie čiuožėjus ant ledo: „I. Tobias ir D. Stagniūnas apie teisėjų balus: taip juk visą laiką Lietuvai būna“. Skaitytojas gali nesuprasti, apie ką yra rašoma: „Kaip visą laiką būna su Lietuva?“. To paties turinio publikacija *Lrytas.lt* skambėjo: „I. Tobias: „Nesupratome skirto balo“. Tiek *Delfi.lt*, tiek *Lrytas.lt* publikacijų antraštės nėra išsamios, tačiau masina sužinoti teisėjų skirtus balus, šokėjų nuotaikas. Antraštėms trūksta išsamios informacijos – kokius balus skyrė teisėjai, kokios šokėjų nuotaikos, koks rezultatas.

Delfi.lt sporto žurnalistas, rašydamas tekstą apie D. Rasimovičiūtę, antraštėje naudojo atletės citatą: „D. Rasimovičiūtė: atidaviau šimtą procentų jėgų“, tačiau ji neatskleidžia jokios informacijos. *Lrytas.lt* teksto pavadinimas: „D. Rasimovičiūtė: „Tai tikrai nebuvo mano diena“ taip pat neatskleidžia jokios informacijos. Abi antraštės neatsako į klausimus: kodėl tai nebuvo atletės diena, kam šimtą procentų atidavė jėgų, koks sportininkės rezultatas, kokia jos nuotaika? Tačiau analizuoti pavadinimai masina skaitytoją atsiversti tekstą. Publikacijoje apie V. Strolią

Delfi.lt sporto žurnalistas pateikė išsamesnę informaciją: „Paskutiniu bandymu 21 varžovą aplenkęs V. Strolia nenori išvažiuoti iš Sočio“. Iš antraštės aišku, kad sportininkas aplenkė 21 varžovą. *Lrytas.lt* antraštėje: „Po nesėkmės - V.Strolios viltis atsitiesti“ parodoma nuotaika – liūdesys ir apmaudas, skaitytojas gali nuspėti sportininko rezultatą – ne itin aukštas. Perskaičius *Lrytas.lt* pavadinimą susidaro gilesnis įspūdis ir supratimas apie straipsnio pagrindinę mintį.

Tiek *Delfi.lt*, tiek *Lrytas.lt* sporto žurnalistai, rašydami publikacijas apie T. Kaukėno sėkmingą pasirodymą 2018 m. Pjongčange, atskleidė teksto nuotaiką – džiaugsmas. *Delfi.lt* antraštė: „Lietuvą pradžiuginusį Kaukėną įkvėpė mamos žodžiai, Vytautas Strolia norėtų kilti aukščiau“ atskleidė ne tik Lietuvos sporto aštuolių nuotaiką po T. Kaukėno pasirodymo, tačiau ir V. Strolios emocijas. *Lrytas.lt* pavadinime naudojo epitetus: „Į istoriją patekęs Tomas Kaukėnas buvo jautrus – kalbėjo apie jausmus mamai“ ir pabrėžė, kad sportininkas pateko į istoriją. Tačiau: „Į kokią istoriją pateko biatloninkas – Lietuvos ar pasaulio?“. Pavadinime nėra pasakomas atleto rezultatas, skaitytoju bandoma manipuliuoti, netsakoma į klausimą: „Koks rezultatas turėjo pradžiuginti sportininką ir sirgalius?“.

Apie nesėkmingą T. Kaukėno pasirodymą kitoje rungtyje, *Delfi.lt* antraštė buvo išsamesnė nei *Lrytas.lt*: „Kaukėnas: padariau vaikišką klaidą – nenusėjau oro“. Suprantama, kokią klaidą padarė atleto, atskleidžiama straipsnio nuotaika. Perskaičius *Delfi.lt* antraštę susidaro gilesnis įspūdis ir supratimas apie straipsnio pagrindinę mintį, paaiškėjo dalis teksto informacijos. *Lrytas.lt* antraštėje: „Liūdną faktą konstatavęs Tomas Kaukėnas: „Padariau vaikišką klaidą“ suprantama tik teksto nuotaika, tačiau ne kokia atleto padaryta klaida. Tai galėjo sudominti skaitytoją atsidaryti straipsnį ir apie tai sužinoti.

Kitoje *Delfi.lt* publikacijos antraštė apie T. Kaukėną: „Netiesa, kad Kaukėnas nežibėjo tarp superžvaigždžių: nusileido tik Fourcade'ui“. Skaitytojas gali nesuprasti teksto pagrindinės minties ir apie ką yra rašoma. Ne visi sporto aštuoliai gali žinoti, kas toks yra Fourcade'as. Publikacijos antrašte atskleidžiama autoriaus nuomonė – jis nesutinka,

kad lietuvis nėra biatlono elito viršūnėje. *Lrytas.lt* teksto pavadinime: „T. Kaukėnas paaiškino prancūzų legendos fenomeną: pulsas toks, kad kitus reanimuotų“ panaudota sportininko citata, tačiau apie kokią prancūzų legendą kalbama? Abu pavadinimai nėra išsamūs, nesuteikiama jokia informacija ir tai gali suklaidinti skaitytoją. Tačiau abi gali sužadinti skaitytojo smalsumą perskaityti tekstą.

Delfi.lt antraštė „Pirmasis biatlonininkų startas olimpiadoje staigmenų nepateikė: po finišo – nusivylimo kartėlis“ – išsami ir straipsnio nuotaiką nusakanti, skaitytojas gali suprasti apie ką bus publikacija – apie biatlonininkų nesėkmingą startą olimpinėse žaidynėse. Tačiau gali kilti klausimas: „Kokių biatlonininkų?“ – antraštėje nėra įvardijamos. *Lrytas.lt* pavadinime: „Biatlono aistros: Natalija tarė „šalta“ ir nuėjo, o Diana prabilo apie sveikatą“, yra įvardijami sportininkų vardai. Ne visi skaitytojai gali suprasti kas yra Natalija ir Diana?

Delfi.lt teksto pavadinime apie I. Januškevičiūtę: „Kalnų slidininkės Januškevičiūtės planus sujaukė ne tik gamta, bet vagystė“ atskleista tik dalis informacijos. Turėtų kilti klausimas: „Kokie buvo slidininkės planai?“ ir „Kaip gamta sujaukė?“. Vienintelė suprantama informacija – I. Januškevičiūtė apvogta. Tačiau rašoma, kad ne sportininkė buvo apvogta, bet iš bendros sportininkų treniruočių salės buvo pavogtas dviratas. Iš teksto antraštės skaitytojas gali suprasti, kad iš lietuviškos buvo kažkas pavogta. To paties turinio publikacijos pavadinimas *Lrytas.lt* skambėjo: „Po apšilimo Ievai Januškevičiūtei – prasta žinia: vėl negalėjo varžytis“. Antraštė konstatuoja faktą – slidininkė negalėjo startuoti. Skaitytojui gali pakakti tokios informacijos, tačiau jam kils klausimas: „Kodėl negalėjo varžytis?“ ir tai masins atsidaryti ir perskaityti publikaciją.

Delfi.lt pavadinimas apie M. Strolia: „Nesėkmingai baigęs lenktynes Strolia skubėjo aiškintis su teisėjais“ atskleidžia pagrindinę publikacijos informaciją. *Lrytas.lt* antraštė apie nesėkmingai M. Stroliai susiklosčiusias lenktynes: „Teisėjo sustabdytas slidininkas M. Strolia – apie pinigus, Lietuvą ir kodėl nepavyko“ konstatuoja faktą – slidininką varžybose sustabdė teisėjas. Antraštėje teigiama, kad slidininkas kalba apie pinigus, Lietuvą ir priežastis, kodėl nepavyko sėkmingai startuoti, ta-

čiau kuo startas yra susijęs su pinigais? Toks pavadinimas gali sukelti skaitytojui susidomėjimą, tačiau ji nėra išsami.

„Svajonę išpildęs Drukarovas: aš už Lietuvą – noriu, kad mama ir visi lietuviai matytų rezultatą“, – *Delfi.lt* publikacijos pavadinime rašoma apie A. Drukarovo startą 2018 m. Pjongčange. Skaitytojas gali nesuprasti, kokią svajonę išpildė sportininkas, tačiau informuoja, kodėl Lietuvos sportininkas nori demonstruoti gerus rezultatus. *Lrytas.lt* teksto antraštėje apie A. Drukarovą rašė: „Svajonę išpildęs A. Drukarovas pulsavo emocijomis: „Reikia visada rizikuoti“. Abu interneto naujienų dienraščiai panaudojo frazę: „Svajonę išpildęs“. Tačiau nei *Delfi.lt*, nei *Lrytas.lt* išsamios informacijos nepateikė. Perskaičius *Lrytas.lt* antraštę gali kilti klausimas: „Kur rizikuoti?“, „Kokiomis emocijomis pulsavo sportininkas?“. Sporto žurnalistas antraštėje panaudojo veiksmažodį: „pulsavo“, kuris pavadinimui pridėjo vaizdingumo.

Delfi.lt pavadinimas apie slidininkę I. Januškevičiūtę: „Sočio šmėklą įveikusi ir griūties išvengusi Ieva Januškevičiūtė: „Pagaliau“. M. Grinbergas antraštėje naudojo metaforą: „Sočio šmėklą įveikusi“ – apie kokią šmėklą yra kalbama antraštėje. Nėra jokios informacijos ir skaitytojui turėtų būti sunku suprasti sporto žurnalisto panaudotą I. Januškevičiūtės frazę: „Pagaliau“. M. Suslavičius, rašydamas publikaciją apie slidininkės startą panaudojo citatą: „Prieš startą pasnaudusi Ieva Januškevičiūtė spindėjo: „Nesitikėjau tokio rezultato“. Iš *Lrytas.lt* antraštės galima suprasti, kad teksto nuotaika yra teigiama, panaudotas veiksmažodis: „spindėjo“. Galima suprasti, kad sportininkė džiaugėsi ir nesitikėjo tokio gero rezultato žiemos žaidynėse.

„Nusivylimo neslėpęs Kaukėnas: gaila, kad žaidynės baigėsi taip liūdnai“, – *Delfi.lt* publikacijos antraštėje rašoma apie nesėkmingą T. Kaukėno pasirodymą. Skaitytojas gali suprasti teksto foną – neigiamas, tačiau kyla klausimas: „Kokį rezultatą pademonstravo biatloninkas, kad jį tai nuliūdino?“. *Lrytas.lt* straipsnio apie T. Kaukėną antraštėje rašė: „Juodą dieną Tomas Kaukėnas ieškojo atsakymų – kalbėjo apie ligą ir blogas slides“. Sporto žurnalistas atskleidė teksto nuotaiką: „juoda diena“, kuri asocijuojasi su nesėkmingu pasirodymu. Skaitytojas su-

pranta, kodėl atletas pasirodė ne pagal savo galimybes – sutrukdė liga ir blogos slidės. *Lrytas.lt* antraštė atskleidė daugiau informacijos apie teksto turinį.

M. Grinbergas apie Lietuvos slidininkų pasirodymą savo publikacijos pavadinime rašė: „Lietuvos slidininkų kova virto išgyvenimo drama: teko kankintis, stingo kojos“. Antraštėje yra informacija, kodėl slidininkų kovą pavadinta „drama“ – atletams teko kankintis, tačiau skaitytojas gali nesuprasti, kodėl atletas kankinosi: „Ar dėl to, kad stingo kojos?“. *Lrytas.lt* publikacijos antraštėje: „Vėl trasoje kritęs Andrejus Drukarovas kankinosi, bet pabrėžė: „Aš – ne turistas“ pavartotas žodis „kankintis“, kuris turi neigiamą prasmę. Abi interneto naujienų dienraščių publikacijų antraštės iš esmės atskleidžia teksto informaciją.

Lietuvos sporto žurnalistai, rašydami publikacijų antraštes apie Lietuvos sportininkus 2010-2018 m. žiemos olimpinėse žaidynėse neatskleidė jokios informacijos apie teksto turinį. Antraštės nėra išsamios, jomis manipuluojama, kad skaitytojai atsidarytų ir perskaitytų naujieną. Sporto žurnalistai varėtojo daug metaforų, vaizdingų epitetų ir veiksmažodžių. Visos publikacijų antraštės ekspresyvios – figūriškos, paremtos vaizdingąja leksika. Daugelis jų yra citatos, kurios nėra išsamios, bet galėjo pritraukti didesnę skaitytojų srautą. *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* publikacijų pavadinimai – sunkiai suvokiami, todėl skaitytojas galėjo nusivilti neradęs ko tikėjosi tekste. Visos šios antraštės kuria emocinį foną.

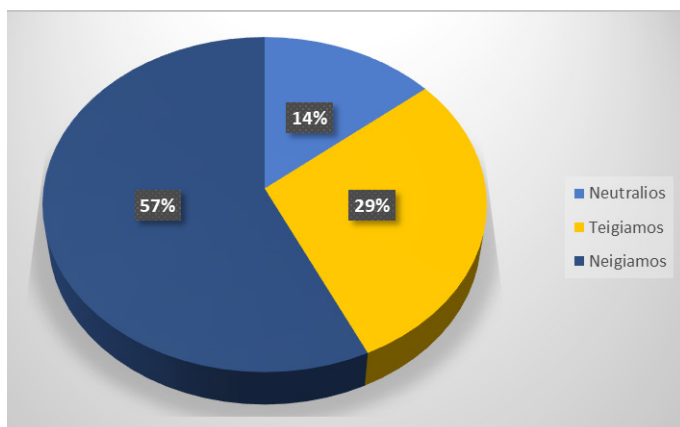
Todėl svarbu nustatyti, kokį antraščių toną naudojo sporto žurnalistai, rašydami tekstus apie Lietuvos sportininkus 2010-2018 m. žiemos olimpinėse žaidynėse. Antraščių tonui nustatyti sudaryta kriterijų suvestinė (lentelė 2), kurioje išvardintų žodžių ir jų vedinių ieškoma antraštėse. Iš viso analizuojama 28 autorių publikacijų antraštės.

Sporto žurnalistai, rašydami publikacijų antraštes pasitelkia žodžius, kurie nusako sportininko pasiekimą – geras, blogas arba konstatuojamas faktas, nenorint teksto autoriui vertinti atleto pasiekimo. Antraštėse dažnai yra nusakoma emocija: laimingas, nusivylęs, patenkintas, nuliūdęs ir t.t. Neigiamą prasmę turintys žodžiai dažnai prasideda priešdėliu „ne“.

2 lentelė. Antraščių kriterijų suvestinė

	Teigiami	Neigiami	Neutralūs
Žodžiai – indikatoriai	Atsitiesti, pradžiuginti, įkvėpti, kilti, įveikti, viltis, jautrus, spindėjo, pulsuoti, rizikuoti	Nesėkmė, klaida, nusileido, nežibėjo, sujaukti, nepateikti, nesėkmingai, vagystė, drama, kankintis, liga, blogas, nesuprasti, liūdnas, prasta, negalėti, sustabdytas, gailėti.	Teigiamo ir neigiamo žodžių samplaika vienoje antraštėje, žodžiai iš esmės neturinys nei teigiamos, nei neigiamos konotacijos. Konstatuojamas faktas.

Šaltinis: sudaryta autorės

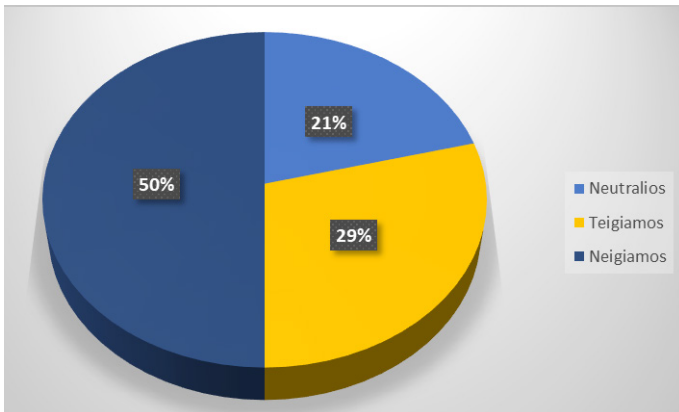

5 paveikslas. Ekspresyvių antraščių tonas Delfi.lt

Šaltinis: sudaryta autorės.

Delfi.lt daugiau nei pusėje antraščių – 57 proc. (paveikslas 22) naudojo neigiamą toną. 29 proc. antraščių turėjo teigiamą, o 14 proc. – neutralų toną. Keturiuose neigiamą toną turinčiuose antraštėse buvo naudojami veiksmažodžiai ir būdvardžiai su priešdėliu „ne“: nenori, ne-

nuspėjau, nepateikė, neslėpė, nesėkmingai (lentelė 11). Teigiamą toną turinčiose antraštėse įvardinta sportininkų emocija: „svajonę išpildęs“, „šmėklą įveikusi“, Lietuvą pradžiuginusi“. Neutralūs pavadinimai konstatavo faktą, nebuvo rasta žodžių, kurie turėtų teigiamą ar neigiamą konotaciją. „I. Tobias ir D. Stagniūnas apie teisėjų balus: taip juk visą laiką Lietuvai būna“ – šios antraštės negalima priskirti teigiamui ar neigiamui tonui, nes nežinoma, apie kokius teisėjų balus rašoma. Antras neutralus pavadinimas – „D. Rasimovičiūtė: atidaviau šimtą procentų jėgų“ – nėra žodžių, kurie turėtų teigiamą ar neigiamą prasmę, konstatuojamas faktas – sportininkė atidavė visas jėgas.

6 paveikslas. Ekspresyvių antraščių tonas Lrytas.lt.

Šaltinis: sudaryta autorės.

Lrytas.lt sporto žurnalistas, neigiamą toną naudojo pusėje savo publikacijų – 50 proc., 29 proc. antraščių turėjo teigiamą, o 21 proc. – neutralų (paveikslas 23). Skirtingai nei *Delfi.lt*, *Lrytas.lt* sporto žurnalistas naudojo neigiamą toną publikacijoje apie ledo čiuožėjus ant ledo: „I.Tobias: „Nesupratome skirto balo“. Sporto žurnalistas naudojo neutralų toną rašant apie V. Strolios pasirodymą: „Po nesėkmės – V.Strolios viltis atsitiesti“ – antraštėje teigiamą („atstiesti“) ir neigiamą („nesė-

kmės“) toną turinčių žodžių samplaika. *Delfi.lt* šioje antraštėje naudojo neigiamą toną: „Nesėkmingai baigęs lenktynes Strolia skubėjo aiškintis su teisėjais“.

Galima daryti išvadą, kad tiek *Delfi.lt*, tiek *Lrytas.lt* daugiausia naudojo neigiamą toną autorinėse publikacijose apie Lietuvos sportininkus 2010-2018 m. žiemos olimpinėse žaidynėse. Tai galėjo lemti ir lietuvių pasirodymai žiemos žaidynėse, nes per jas trejas aukščiausią vietą iškojo T. Kaukėnas – 13-ąją.

Išvados

Nustatyta, kad apie 2010-2018 m. žiemos olimpinės žaidynes daugiausia yra agentūrų, o ne autorinių publikacijų. Nustatyta tendencija, kad per visas trejas olimpinės žaidynės publikacijų skaičius kilo. Mažiausias skaičius buvo publikuotas iš 2010 m. Vankuverio žaidynių, tačiau tai galėjo lemti, kad *Delfi.lt* nesiuntė savo sporto žurnalisto dirbti į Kanadą.

Analizuojant interneto naujienų dienraščius *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* nustatytas informacijos koncentravimas, naudojamas emocinis artumas pateikiant naujienas apie Lietuvos sportininkus.

Ištirtos autorinės *Delfi.lt* ir *Lrytas.lt* publikacijos parodė žanrų įvairovės mažėjimą. Sporto žurnalistai daugiausia naudojo interviu, o ne reportažo ar žinutės žanrą. Tai galėjo lemti, kad daugiau dėmesio buvo skiriama Lietuvos sportininkų komentarams.

Delfi.lt ir *Lrytas.lt* sporto žurnalistų ekspresyvios antraštės yra neišsamios, dažnai jomis manipuluojama ir tai gali klaidinti skaitytoją. Naudotos antraštės neleidžia suprasti pagrindinės informacijos, todėl **rekomenduojama jas papildyti elementais, kurie užtikrintų teksto išsamumą.**

Išanalizuota, kad autorinių publikacijų antraštės apie Lietuvos sportininkus buvo rėminamos, daugiausia naudojamas neigiamas tonas. Todėl sporto žurnalistams **rekomenduojama naudoti neutralų arba teigiamą toną, išvengiant psichologinio spaudimo sportininkui.**

2022 m. Pekine vyks žiemos olimpinės žaidynės, todėl **rekomenduojama atlikti Lietuvos interneto naujienų dienraščių tyrimą, įvardysiantį komunikacijos ypatumus socialiniuose tinkluose žiemos olimpinių žaidynių metu.**

Literatūra ir šaltiniai

1. Janušonytė, L. Struktūrizuotas interviu su sporto žurnaliste Laima Janušonyte. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Žiemos olimpinės žaidynės didžiausiuose interneto naujienų dienraščiuose 2010-2018 metais“ (2021)

2. Krukauskas, M. Struktūrizuotas interviu su sporto žurnaliste Modestu Krukausku. Parengtas baigiamajam bakalauro darbui „Žiemos olimpinės žaidynės didžiausiuose interneto naujienų dienraščiuose 2010-2018 metais“ (2021)

3. Kytrienė-Liepinytė, D. (2013). Antraščių-faktinių teiginių poveikio priemonės interneto portale Delfi.lt. [žiūrėta: 2021 02 02]. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.15388/TK.2013.17258>

4. Koženiauskienė, R. (2009). *Manipuliavimas antraštėmis: teksto ir konteksto pozicija*. [žiūrėta: 2021 02 21]. Prieiga per internetą: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2009~1519738575892/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>

5. Mažylė, J. (2015). *Informaciniai žurnalistiniai tekstai ir jų žanrai*. Vilnius: Vilniaus universitetas.

6. Ruškys, V. (1984). *Laikraščių žinučių antraštės*. Kalbos kultūra. Nr. 47.